

VRCHNÍ SOUD
V PRAZE

11 To 49/01 - 726

U s n e s e n í

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném ve dnech 14. a 15. ledna 2002 odvolání, která proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. června 2001 sp.zn. 56T 7/2001 podali státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze a obžalovaný

JUDr. PhDr. Karel Vaš, CSc.,

nar. 20.3.1916 v Užhorodě, důchodce, trvale bytem Praha 4, Květnového vítězství 772/75,

a rozhodl t a k t o :

I. Podle § 257 odst. 1 písm. c) tr.ř. se k odvolání obžalovaného z r u š u j e rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15.6.2001 sp.zn. 56T 7/2001 v celém rozsahu a trestní stíhání se z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. b) tr.ř. **zastavuje** pro skutek, který měl Dr. Karel Vaš, CSc. spáchat podle obžaloby městského státního zástupce v Praze ze dne 5.4.2001 sp.zn. KZv 118/98 tím, že

„v době od 9.6.1948 do 28.1.1949 nejprve jako prokurátor Vrchní vojenské prokuratury v Praze, později jako vyšetřující soudce Státního soudu v Praze a následně jako referent vojenského oddělení Státní prokuratury v Praze při vedení vyšetřování a následně při soudním projednávání trestní věci divizního generála Heliodora Píky, nar. 3.7.1897, rozhodující měrou přispěl v tomto postavení v době kritické k nespravedlivému odsouzení poškozeného divizního generála Heliodora Píky, trestním senátem Státního soudu v Praze, a to rozsudkem sp.zn. Or I. 38/48 ze dne 28.1.1949, ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu v Brně ze dne 8.4.1949, č.j. Zm-I-248/49, kdy byla tehdy zmatečná stížnost zamítnuta a rozsudek nabyl právní moci dnem 8.4.1949, přičemž poškozenému diviznímu generálovi Heliodoru Píkovi byl uložen absolutní trest - smrti provazem a rozsudek byl vykonán dne 21.6.1949 o 06.00 hodin v trestnici pro muže v Plzni, a to tak, že

- zařadil do trestního spisu písemné materiály svědčící o spolupráci poškozeného divizního generála Heliodora Píky s generálem Britské tajné služby Intelligence Service Dawidsonem v Londýně o vyzrazení skutečností tvořících předmět

státního tajemství a zájmu SSSR, přičemž věděl, že tyto materiály jsou falzifikáty zhotovené na pokyn tehdejšího náčelníka pátého oddělení Ministerstva národní obrany (OBZ) - Bedřicha Reicina,

- v rozporu s platným trestním řádem a povinnostmi plynoucími z jeho služebního postavení prokurátora a následně vyšetřujícího soudce, účelně formuloval v trestním řízení poškozeného generála Heliodora Píky protokolární výpovědi tak, aby svědčily v jeho neprospěch, ač věděl, že některé výpovědi byly důsledkem nezákonných vyšetřovacích metod, zejména psychického nátlaku, na kterém se vůči poškozenému diviznímu generálovi Heliodorovi Píkovi částečně podílel při výsleších,
- vyšetřování poškozeného divizního generála Heliodora Píky vedl neobjektivně a tendenčně, vzhledem k tehdejší politické situaci „zájmu Moskvy“, z tohoto důvodu přijímal rady a pokyny od legačního rady Velvyslanectví SSSR v Praze Michaila Charkova Makareviče Zacharova (správně Michaila Makareviče Chazanova), který byl rezidentem tajné služby NKVD v Československé republice se zaměřením takového vyšetřování v této trestní věci a Michailu Makarevičovi Chazanovi předával bez zákonných důvodů kopie protokolů o výslechu poškozeného divizního generála Heliodora Píky, řídil se také pokyny Bedřicha Reicina při vyšetřování, a to s cílem dosáhnout absolutního trestu pro obviněného Heliodora Píku, přičemž v rozporu s tehdy platným trestním řádem vlastnoručně za prokurátora vyhotovil koncept obžaloby na poškozeného divizního generála Heliodora Píku, kde výslovně navrhl trest smrti, přičemž strojopisné vyhotovení této obžaloby bylo pouze jen formálně podepsáno prokurátorem Vrchní vojenské prokuratury v Praze generálem JUDr. Janem Vaňkem a ve dnech 26.-28.1.1949 se osobně zúčastnil hlavního líčení v trestní věci divizního generála Heliodora Píky, ač to bylo v rozporu s jeho postavením a vystupoval jako tzv. „expert“ prokurátora JUDr. Jana Vaňka, přestože věděl, že jako vyšetřující soudce v této věci, je z projednávání věci vyloučen ze zákona a funkce „experta“ prokurátora neměla opodstatnění ani v tehdy platném trestním řádu,“ čímž měl podle obžaloby spáchat trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr.zák. s přihlédnutím k § 5 zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu,

p r o t o ž e trestní stíhání je **p r o m l č e n o .**

II. Podle § 256 tr.ř. se odvolání státní zástupkyně z a m í t á , protože není důvodné.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Citovaným rozsudkem byl obžalovaný Dr. K. Vaš uznán vinným, že

„ nejméně od 9.6.1948 do 1.11.1948 jako prokurátor, z toho od 9.6.1948 do 27.10.1948 ve funkci náměstka vrchního vojenského prokurátora Vrchní vojenské prokuratury Praha, dále v době od 1.11.1948 do 8.12.1948 jako vyšetřující soudce Státního soudu v Praze a konečně v době od 8.12.1948 do 28.1.1949 jako referent Státní prokuratury v Praze při vedení vyšetřování a následně soudním projednávání trestní věci divizního generála Heliodora Píky, nar. 3.7.1897, rozhodující měrou na základě předchozí dohody s Bedřichem Reicinem přispěl k nespravedlivému odsouzení poškozeného divizního generála Heliodora Píky trestním senátem Státního soudu v Praze, a to rozsudkem sp.zn. Or-I-38/48 ze dne 28.1.1949 ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu v Brně sp.zn. Zm I 248/49 ze dne 8.4.1949 pro zločin vojenské zrady dle § 6:2 odst. 1 zák. č. 50/23 Sb., pro zločin zneužití služební moci dne § 380 v. tr.zák. a pro zločin vojenské zrady dle § 6:1 zák. č. 50/23 Sb., přičemž rozsudek nabyl právní moci dne 8.4.1949 a poškozenému generálovi Heliodorovi Píkovi byl uložen absolutní trest - trest smrti provazem, který byl vykonán dne 21.6.1949 v době od 06.00 hod. do 06.10 hod. v trestnici pro muže v Plzni, kdy trestní řízení bylo záměrně vedeno jako způsob likvidace poškozeného Heliodora Píky, kdy konkrétně obžalovaný jednak dne 15.10.1948 zařadil do spisu falzum agenturní zprávy o návštěvě gen. Píky u gen. Davidsona, vysokého funkcionáře Intelligence Service v Londýně dne 15.6.1946, jež měla prokazovat spolupráci gen. Píky s britskou Intelligence Service, kdy měl vyzradit skutečnosti tvořící předmět státního tajemství, přičemž obžalovaný věděl, že jde o falzum vytvořené na pokyn tehdejšího náčelníka 5. oddělení MNO (OBZ) Bedřicha Reicina, dále v rozporu s ustanovením zák. č. 131/1912 Sb. o vojenském trestním řádu účelově formuloval protokolární výpovědi tak, aby svědčily v neprospěch gen. Píky, na něhož ohledně formulací v jeho výpovědích činil nátlak, kdy gen. Píka tyto výpovědi podepsal s tím, že věřil, že se bude moci u přelíčení očistit od vznesených obvinění, dále obžalovaný vyhrožoval svědkovi Jaroslavu Hájičkovi, když jeho výpověď ve věci gen. Píky neodpovídala jeho představám, vyšetřování vedl tendenčně a neobjektivně, kdy se řídil jednak pokyny Bedřicha Reicina, na jehož příkaz mu byl případ gen. Píky předán a dále pokyny rezidenta NKVD a diplomata v Československu Michaila Makareviče Chazanova, jemuž mimo jiné bez zákonných důvodů předával průklepy protokolů o výsledku poškozeného Píky, a i když ve věci působil jako vyšetřující soudce v rozporu

s ustanovením § 112 zák. č. 131/1912 Sb. o vojenském trestním řádu, kdy již byl z působení jako žalobce dále vyloučen z úkonů, vyhotovil vlastnoručně za prokurátora Státní prokuratury v Praze koncept obžaloby, včetně návrhu uložení trestu a který byl převzat prokurátorem gen. Janem Vaňkem ze Státní prokuratury v Praze a gen. Vaněk jen formálně strojopisné vyhotovení obžaloby sp.zn. Pst I 208/48 podepsal a dne 30.12.1948 podal obžalobu u Státního soudu v Praze a obžalovaný se ve dnech 26. až 28.1.1949 spolu s gen. Vaňkem zúčastnil přelíčení s poškozeným Píkou jako veřejný žalobce - státní zástupce, což bylo opět v rozporu s § 112 zák. č. 131/1912 Sb., kdy u přelíčení státní prokurátor navrhoval zamítnutí všech návrhů obhajoby na provedení výslechů svědků a dalších důkazů, kdy motivací jednání obžalovaného po celou dobu trestního řízení bylo dosáhnout uložení absolutního trestu poškozenému Píkovi, dle dohody s Bedřichem Reicinem, což se obžalovanému podařilo a kdy při provedeném přelíčení byly toliko provedeny důkazy obžaloby shromážděné obžalovaným, přičemž později usnesením Vyššího vojenského soudu v Příbrami sp.zn. Nt 2/68 ze dne 13.5.1968 došlo k povolení obnovy řízení ve věci gen. Píky a k zrušení rozsudku Státního soudu v Praze, sp.zn. Or-I-38/48 ve znění usnesení Nejvyššího soudu v Brně ze dne 8.4.1949 sp.zn. Zm-I-248/49 a rozsudkem Vyššího vojenského soudu v Příbrami sp.zn. 3T 3/68 ze dne 13.12.1968 došlo k plnému zproštění obžaloby gen. Píky z obžaloby státního prokurátora v Praze sp.zn. Pst I 208/48".

Tento skutek soud prvního stupně právně kvalifikoval jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr.zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb.

Za to byl obžalovaný Dr. K. Vaš odsouzen podle § 219 odst. 1 tr.zák. za použití § 40 odst. 1 tr.zák. k trestu odnětí svobody v trvání sedmi let. Podle § 39a odst. 3 tr.zák. byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem.

Proti tomuto rozsudku podali odvolání státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze a obžalovaný.

II.

Odvolání státní zástupkyně směřuje do výroku o trestu napadeného rozsudku.

Jak vyplývá z jeho písemného odůvodnění, státní zástupkyně navrhovala, aby obžalovanému byl uložen trest odnětí svobody v trvání 10-12 let se zařazením do věznice s dozorem, nikoli do věznice s ostrahou, jak je mylně uvedeno v písemném vyhotovení rozsudku.

Tento návrh, jak je dále zdůrazněno, byl odůvodněn tím, že obžalovaný i u hlavního líčení při čtení listinných důkazů, své samotné výpovědi a výpovědi svědků trestnou činnost popíral nebo zamlžoval důležité skutečnosti, které jsou předmětem jeho trestního stíhání.

Odvolatelka uznává, že obžalovaný trpí vážným onemocněním a uvědomuje si jeho vysoký věk. Má však za to, že po stránce psychiatrické je zcela zdrav, o čemž svědčí i jeho reakce na prováděné důkazy.

Podle státní zástupkyně je třeba vidět trestní věc obžalovaného ve všech souvislostech. Poukazuje na jeho postoj k probíhajícímu trestnímu řízení, absolutní nekritičnost vůči trestnímu stíhání své osoby i na závěr, kdy se obžalovaný i přes provedené důkazy vyjádřil: „Lituji, že takto skončil (myšleno gen. H. Píka), já jsem si nepřál jeho smrt a domníval jsem se, že vzhledem k jeho provinění by byl adekvátní trest kolem patnácti let“.

Státní zástupkyně poukázala na mimořádnost ustanovení § 40 odst. 1 tr.zák. s tím, že jeho aplikace není v daném případě důvodná. Proto vytýká soudu prvního stupně, že obžalovanému neuložil trest odnětí svobody v rámci trestní sazby podle § 219 odst. 1 tr.zák. ve znění zákona č. 175/1990 Sb.

Otázka věku obžalovaného a jeho zdravotního stavu může být podle odvolatelky řešena po právní moci rozsudku, kdy bude rozhodováno o nástupu výkonu trestu.

Z těchto důvodů státní zástupkyně navrhla, aby Vrchní soud v Praze zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a obžalovanému uložil trest v rámci zákonem stanovené trestní sazby a pro jeho výkon ho zařadil do věznice s dozorem.

III.

Obsáhle odůvodnil odvolání obžalovaného jeho obhájce.

Podle odvolatele je rozsudek v rozporu s ústavními principy výkonu soudní moci, s účelem a se základními zásadami trestního práva hmotného a procesního.

V této souvislosti obhajoba zdůraznila povinnost soudu respektovat mezinárodní závazky ČR v oblasti lidských práv a základních svobod, které mají přednost před zákonem. Konkrétně je zmiňován čl. 53 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a

základních svobod a čl. 5 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Proto je vždy třeba použít tu právní úpravu, ať už mezinárodní či vnitřní, která je pro domnělého pachatele příznivější.

Jde zejména o právo nebýt souzen dvakrát pro totéž, právo na zákaz zpětné účinnosti trestního práva, právo na použití příznivějšího zákona, právo nebýt psychicky týrán stíháním bez právního a skutkového důvodu a vůbec o právo na spravedlivý proces.

Podle odvolatele v rozsudku chybí aplikace příslušných ustanovení zákona o státním soudu č. 232/1948 Sb. V důsledku toho soud ve svých úvahách nevycházel z trestního řádu č. 119/1873 ř.z., ale chybně z vojenského trestního řádu č. 131/1912 ř.z. Vůbec nepřihlédl k tehdy účinnému zákonu č. 91/1934 Sb. o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech, resp. k § 113 z.č. 319/1948 Sb. o zlidovění soudnictví, který nabyl účinnosti dne 1.2.1949.

Soud se nevypořádal s právním rozbořem obhajoby o promlčení trestnosti domnělého jednání obžalovaného podle vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z. a místo něho aplikoval ustanovení současného, přísnějšího trestního zákona.

Nepozastavil se nad výrazem „stupeň II.“ v návrhu na uložení trestu gen. H. Píkovi, jímž se podle § 14-16 tr.zák. č. 117/1852 ř.z. a podle § 23-25 vojenského tr. zák. č. 19/1855 ř.z. rozuměl trest těžkého žaláře. Zákonný smysl tohoto výrazu potvrzuje výpověď obžalovaného, že si nepřál smrt gen. H. Píky a vyvrací tak klíčové tvrzení obžaloby, že „... vyhotovil koncept obžaloby ..., kde výslovně navrhl trest smrti...“.

Soud prvního stupně nepřihlédl k tomu, že podle § 270 odst. 4 tr.ř. byl vyšetřovatel vázán právním názorem NS ČR vysloveným v rozsudku ze dne 25.8.1999, sp.zn. 7 Tz 99/99 a byl proto povinen provést nařízené procesní úkony.

V rozporu s ustanovením § 180 tr.ř. soud ve výroku o vině nepřipustně rozšířil popis skutku oproti obžalobě.

Rovněž tak v rozporu s čl. II. odst. 2 Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii č. 56/1993 Sb. soud nepřijal opatření k tomu, aby věc byla předložena prezidentu republiky s návrhem na zastavení trestního stíhání.

Podle odvolatele tak soud nemohl důsledně dbát a v podstatě nedbal ustanovení § 125 tr.ř. o náležitostech odůvodnění rozsudku.

Odvolatel dále namítá popření zásady bezprostřednosti. Celé dokazování trpí zejména uplynutím času od doby, kdy mělo k vraždě dojít. K tomu je vše zastřeno politickými intrikami a zmatky, kterými česká společnost od II. sv. války prošla ve stínu soupeření velmocí. Přípravné řízení zcela pominulo zahraniční archivy tajných služeb. Samotný výklad úlohy a smrti gen. H. Píky se v české společnosti stal předmětem ideologického boje a měnil se v závislosti na změnách poměrů politických sil.

Dnešní Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu ČR a obžaloba tvrdí, že gen. H. Píka byl jako nevinná oběť odstraněn z politických důvodů „vzhledem k tehdejší politické situaci - zájmu Moskvy“. Tuto argumentaci v podstatě převzal také soud prvního stupně. V roce 1949 však byl gen. H. Píka odsouzen pro vyzrazení vojenského tajemství britské Intelligence Service.

Obhajoba se po konstatování, jak byl charakterizován gen. H. Píka v procesu s gen. Bedřichem Reicinem a později v procesu s Dr. Vašem (americko-anglický protisovětský špión) a po konstatování, že ve druhé polovině 60. let gen. Ludvík Svoboda a Zdeněk Fierlinger zcela změnili své hodnocení gen. H. Píky, zamýšlí nad tím, jaká byla jeho skutečná úloha. Poukazuje na to, že v roce 1949 se dobrovolně přiznal k vyzrazení utajovaných skutečností cizí zpravodajské službě. Jeho obhájce Dr. Váhala v roce 1968 potvrdil, že tehdy se mohli svobodně vyjadřovat. Postup orgánů činných v trestním řízení proti gen. H. Píkovi však byl při hlavním líčení před soudem prvního stupně demonizován m.j. údajnými provokacemi OBZ (Vojenské obranné zpravodajství, 5. odd. generálního štábu - vojenská kontrarozvědka), na téma útěku gen. H. Píky do zahraničí.

V této souvislosti je v odvolání citována literatura zmiňující se o snaze cizí tajné služby umožnit útěk gen. H. Píky do zahraničí.

K zásadě bezprostřednosti pak odvolatel poukazuje na to, že k jejímu respektování je třeba nejen provést navrhované důkazy před soudem. K tomu je ještě nezbytné, aby tyto důkazy vytvářely uzavřený a nezpochybnitelný logický kruh. Nejlépe aby šlo o důkazy přímé.

Souhrn takových důkazů, podle obhajoby, před soudem proveden nebyl. K důkazům podstatným pro usvědčení z domnělé vraždy již nežije jediný přímý svědek. Ani Ing. M. Píka, syn gen. H. Píky, není přímým svědkem, jak nesprávně tvrdí soud. Svědčí pouze zprostředkovaně o dojmech a tvrzeních svého otce. Jediným přímým účastníkem je obžalovaný. Jeho projevy však soud hodnotí předpojatě a bez vysvětlení je většinou uvádí slůvkem „údajně“.

Odvolatel soudu vytýká i popření zásady *in dubio pro reo*.

Soud se plně spolehl a pouze navázal na výsledky politických procesů inscenovaných tzv. zločinným režimem za tzv. doby nesvobody. Vycházel tak zejména z výpovědí, jež byly v minulosti vynuceny nejrůznějšími tlaky a zájmy. Nehodnotil je, natož aby vzal v úvahu jejich proměnu či stálost v čase. I z nich si nakonec vybral jen ty části, které „svědčily“ v neprospěch obžalovaného.

Podle odvolatele soud prvního stupně neuvedl svůj názor na vzájemnou rozpornost důkazů a nezabýval se důkazy svědčícími ve prospěch obžalovaného. Na podstatnou část námitek obhajoby v rámci skutkových zjištění nereagoval.

Nejzávažnějším nedostatkem v přístupu soudu k důkazům je podle obhajoby zcela nekritické přejímání výsledků politických procesů z 50. let a politicky zmanipulovaného a účelově obnoveného řízení ve věci gen. H. Píky z roku 1968, navíc jen tak, aby vyústilo v neprospěch Dr. Vaše.

Jak je dále v odvolání uvedeno, vnitřně rozporná a nedůvěryhodná spisová makulatura pořízená v procesech z 50. let a v rehabilitačním řízení gen. H. Píky v r. 1968, nemůže sloužit jako důkazní podklad obžaloby, která nemá mimo ní žádné přímé důkazy až na údajné motáky gen. H. Píky. Bylo tak jen oprášeno uměle vykonstruované jednání, pro něž se stal Dr. Vaš obětí politického procesu již v roce 1953. Z logiky věci proto plyne, že výpovědi zpochybněné nejen rehabilitačními zákony a pravomocnými rozsudky mohou dnes být použity jen ve spojení se zásadou „*in dubio pro reo*“. Soud však postupoval zcela obráceně.

I když je pravomocný rozsudek o rehabilitaci gen. Píky z r. 1968 ve svém výroku nezpochybnitelný, nelze z něj činit pro současné stíhání Dr. Vaše závěr, že není třeba zkoumat skutečnou úlohu gen. Píky, zda opravdu spolupracoval s cizí zpravodajskou službou nad rámec svého pověření či nikoliv a zda tu objektivně byly nebo nebyly důvody vyvolávající vůči němu důvodné podezření ve smyslu obžalovacího spisu z r. 1948.

Je to důležité z hlediska zavinění připisovanému Dr. Vašovi. Jde zejména o to, jestli Dr. Vaš mohl důvodně podezírat gen. Píku z vyzrazení vojenského tajemství. Věcný rozbor těchto skutkových okolností nelze nahradit právní fikcí pravomocného rozsudku, jak to evidentně učinil soud prvního stupně.

Odvolatel vytýká odůvodnění rozsudku, že se nedostatečně věnuje vyvozovaným závěrům, které jsou pouhým opakováním rozšířeného popisu skutku.

Soud se vyhnul odůvodnění neodůvodnitelného rozhodnutí skutkově i právně vykonstruovaného případu a rozsudek se stal do značné míry nepřezkoumatelným. V této míře bylo zároveň zkráceno právo obžalovaného na dvouinstanční řízení.

Obhajoba dále zdůraznila, že celý případ je státními orgány od počátku chápán jako politická záležitost. Hrubým způsobem je porušována zásada presumpce neviny. Do mediálních kampaní se zapojují pracovníci ÚDV, členové Konfederace politických vězňů, poslanci, členové vlády i někteří státní zástupci a soudci.

Dále se podrobně zabývá existencí a činností ÚDV, kterou charakterizuje jako nelegitimní, nezákonně zřízenou, nezákonně působící a protiústavní instituci, nerespektující mezinárodní závazky ČR v oblasti lidských práv.

U vyšetřovatele, který plní úkoly tohoto úřadu tak lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nemůže nestranně rozhodovat a měl by být proto z důvodů uvedených v § 30 odst. 1 tr.ř. vyloučen z vykonávání úkonů v trestním řízení.

Rozsudek se podle odvolatele nijak nevyrovnal s doloženým tvrzením obhajoby, že proces připravil vyloučený vyšetřovatel a naopak nekriticky převzal jeho závěry. Nevadilo mu přitom, že vyšetřovatel se snažil narušit důvěru mezi stíhaným a jeho obhájcem, když Dr. Vašovi telefonicky sdělil, že jednání obhájce směřuje jednoznačně proti jeho zájmům, neboť věc pojímá (obhájce) politicky a buduje si svou osobní kariéru, místo prvořadého zájmu o klienta.

Obhajoba dále hodnotí vyšetřovatelovo zadání znalcům psychiatrům k posouzení toho, "... zda obviněný projevuje sklony k záměrnému účelovému zkreslování nebo blokování informací ve svůj prospěch" jako nepřipustný úskočný pokus o nahrazení neexistujících opravdových věrohodných důkazů v neprospěch Dr. Vaše cestou nasazení psychiatrů a psychologů v úloze hodných vyšetřovatelů. V usnesení o přibrání znalců se dále vyšetřovatel pokusil ovlivnit přístup znalců v neprospěch

Dr. Vaše, když nerespektující zásadu presumpce nevinny informoval znalce, jako by Dr. Vaš popisovanou činnost skutečně spáchal a použil pojem „justiční vražda“.

Odvolaatel vytýká vyšetřovateli a jeho nadřízeným, že ve sdělovacích prostředcích poskytovali informace v rozporu se zásadou presumpce nevinny a poukazuje na konkrétní případy. Již tehdy nebylo vyhověno žádosti o vyloučení vyšetřovatele z vykonávání úkonů trestního řízení.

Vyšetřovatel např. tvrdil, že Dr. Vaš vypracoval obžalobu, ve které navrhl uložení trestu smrti. V konceptu obžaloby však byl navrhován žalář II. stupně.

Pojetí úlohy Dr. Vaše, který byl pouhým referentem k ruce žalujícího viceprokurátora bez oprávnění činit samostatně prokurátorské úkony, je přitom zcela zjevně nedotčeno elementárním historickým poznáním, protože pak by musel být nejmocnějším mužem v tehdejším Československu.

Konstrukce, že procesně nekompetentní „expert“ Dr. Vaš zavraždil gen. H. Píku zneužitím „živých nástrojů“, tj. nejdříve náčelníka generálního štábu, který podal trestní oznámení, poté žalujícího státního viceprokurátora, soudního znalce, pětičlenného senátu Státního soudu a pětičlenného senátu Nejvyššího soudu, které ho odsoudily k absolutnímu trestu, jakož i obhájců, ministra spravedlnosti a prezidenta republiky, který odsouzenému neudělil milost, a nakonec i kata, který trest vykonal, patří do oblasti inkvizičního práva nebo thrillerů.

Podle této logiky by se vyšetřovatel, který vznesl obvinění Dr. Vašovi, dopustil prostřednictvím ministra spravedlnosti, státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství a Nejvyššího soudu a dále prostřednictvím státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze a tříčlenného senátu Městského soudu v Praze minimálně pokusu trestného činu zbavení osobní svobody Dr. Vaše podle § 8 odst. 1 k § 232 tr.zák. Právní hodnota takového tvrzení je taková, že analogicky by podle něj musel být stíhán každý státní zástupce, který neuspěje s obžalobou před soudem minimálně pro maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 tr.zák.

Snaha docílit odsouzení Dr. Vaše za každou cenu zřejmě vedla vyšetřovatel při právní překvalifikaci údajného jednání Dr. Vaše na trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 současného trestního zákona (9.6.1998), aby se vyhnul pětileté promlčecí lhůtě. Ta se vztahovala jak na jeho vlastní původní

kvalifikaci (9.3.98 - zločin zneužití úřední nebo služební moci podle vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z.), tak i na právní kvalifikaci podle předcházejícího návrhu policejního prezidenta na zahájení trestního stíhání (19.2.98 - vražda prostá podle § 135 zákona č. 117/1852 ř.z.).

Z uvedeného je zřejmé, že vyšetřovatel v neprospěch obviněného účelově vybírá své informace podávané veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků.

Vyšetřovatel pracoval s dokumenty a spisy, jejichž obsah mohl před obhajobou utajit a k nimž obhajoba nemá přístup. Obhajoba např. neměla možnost seznámit se se soudními spisy z 50. let, event. rehabilitačními spisy zejména korunní „svědkyně“ Ludmily Uhlířové - Řičicové, jejího bratra a otce, dále Bedřicha Reicina, Bohumila Nyče, Ludvíka Klena. Tyto spisy přitom mohou podat obraz o vývoji jednotlivých svědectví i o důvodech jejich učinění.

Je neuvěřitelné, že profesionálním dokumentaristům, specializovaným historikům z ÚDV, unikl tak převratný důkaz, jakým je v knihovnách běžná dostupná posmrtně vydaná kniha obhájce gen. H. Píky JUDr. Rastislava Váhaly „Smrt generála“. Bývalý obhájce gen. H. Píky v ní poskytuje nechtěné svědectví o tom, že zejména rehabilitační obnovené řízení ve věci gen. H. Píky v r. 1968, z něhož soud vycházel jako z hlavního důkazního zdroje, bylo politicky zmanipulováno. Obhajoba vyslovuje podezření, že při zatajení uvedené publikace nešlo o profesionální selhání, ale o záměr. Obhajoba se s touto publikací seznámila těsně před hlavním líčením.

Zcela nový pohled na objasnění úlohy gen. H. Píky slibuje zmínka v knize francouzských autorů (Faligot Roger, Krop Pascal: „Bazén“ Francouzská tajná služba 1944-1984“, Themis, Praha 1998, str. 80-81) dokládající, že do něho na Západě vkládali velké naděje. Francouzská tajná služba dokonce připravila jeho útěk z Československa po 25. únoru 1948. Tuto informaci obhajoba získala po vynesení rozsudku. Také v tomto případě obhajoba podezírá ÚDV a jeho vyšetřovatele z toho, že ji jako běžně dostupnou záměrně zatajili, protože svědčí ve prospěch obžalovaného.

Odvolatel pak popisuje časovou posloupnost právní aktů a úkonů v trestní věci gen. H. Píky a v trestní věci Dr. K. Vaše.

Pokud jde o původní trestní věc Dr. Vaše, obhajoba m.j. konstatuje, že ho dne 31.7.1953 odsoudil Nejvyšší soud (Tv 4/53) m.j. pro jeho údajně protizákonné jednání v trestní věci

gen. H. Píky. Poukazuje dále na to, že rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21.9.1956(Tv 10/56) byl předcházející rozsudek zrušen v celém rozsahu a Dr. Vaš zproštěn obžaloby včetně bodu 1/b, který se týkal jeho údajně protizákonného jednání v trestní věci gen. Píky.

Podle návrhu na zahájení trestního stíhání ze dne 19.2.1998 měl Dr. Vaš spáchat trestný čin vraždy prosté podle § 135 tr.zák. z 27.5.1852. Identickým způsobem rozlišuje vraždy citované ustanovení /zákon č. 117/1852 ř.z.) a ustanovení § 414 vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z.

Jak dále odvolatel zdůraznil, dne 9.3.1998 vyšetřovatel Dr. Vašovi sdělil obvinění ze zločinu zneužití úřední nebo služební moci podle citovaného vojenského trestního zákona ke škodě gen. Píky. Dne 9.6.1998 změnil právní kvalifikaci na trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr.zák. spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr.zák. Obvinění bylo doplněno větou obsahující smyšlené a nepravdivé údaje: .."vlastnoručně jste vyhotovil obžalobu... na gen. H. Píku, ve které výslovně navrhujete trest smrti, přičemž strojopisné znění této obžaloby bylo pouze formálně podepsáno prokurátorem..."

V další části jsou pak chronologicky popsány procesní rozhodnutí v předmětné věci (zrušení opatření vyšetřovatele, zastavení trestního stíhání, stížnost pro porušení zákona, rozhodnutí o této stížnosti, podání obžaloby a napadený rozsudek).

Odvolatel se dále zabývá právními předpoklady vraždy podle rozsudku.

Poukazuje na příslušnost býv. státního soudu a bývalé státní prokuratury. Upozorňuje, že pro řízení před státním soudem platila přiměřeně ustanovení trestního řádu č. 119/1873 ř.z. a nikoli vojenského trestního řádu č. 131/1912 ř.z.

Odvolatel dále zdůrazňuje, že trestní řád nerozlišoval formální a neformální podpis prokurátora na obžalobě. Samotný a kýmkoli vypracovaný koncept obžaloby bez aprobační a podpisu oprávněného prokurátora neměl žádné právní účinky.

Poukazuje na to, že státní zástupci byli z působení v trestních věcech vyloučeni, m.j. tehdy, jestliže byli v této věci činní jako soudci (§ 75 tr.ř. č. 119/1873 ř.z.) a dodává, že eventuální účast takového zástupce však nebyla důvodem zmatečnosti (§ 281 odst. 1 tr.ř. č. 119/1873 ř.z.).

Podle § 207 tr.ř. č. 119/1873 ř.z. musel obžalovací spis obsahovat m.j. „vedení trestného činu nebo činů jemu (tj. obviněnému) žalobcem za vinu kladených podle všech jejich zákonných znaků podmiňujících užití určité trestní sazby,..." V souladu s tímto ustanovením Dr. Vaš v konceptu návrhu obžaloby kromě popisu skutků a jejich právní kvalifikace uvedl: „a budiž za to potrestán podle §§ 6:2, stup. II., 29 a 32 zák. č. 50/1923 Sb. a § 34 tr.z.". Výrazem „II. stupeň“ se podle § 14-16 trestního zákona č. 117/1852 ř.z. a podle § 23-25 vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z. rozuměl trest těžkého žaláře. Tehdejší obecný ani vojenský trestní zákon již neznal středověké odstupňování trestu smrti. Proto v konceptu návrhu obžaloby nenavrhoval trest smrti ani slovně, ani odkazem na příslušné ustanovení zákona.

Ani gen. JUDr. Jan Vaněk v obžalobě trest smrti výslovně nenavrhoval, protože zcela souhlasil s návrhem na potrestání, jak byl napsán v konceptu obžaloby. Rovněž v závěrečné řeči postupoval JUDr. Jan Vaněk podle ustanovení § 255 tr.ř. č. 119/1873 ř.z., který stanovil: „Určitý návrh na výměru trestu v mezích zákonné trestní sazby žalobce činiti nemá". V souladu s tím podle protokolu o hlavním líčení navrhl: „aby žalovaný byl v bodech ad 1), 2) žaloby uznán vinným a podle žaloby potrestán, v bodě ad 3) ponechává se na rozhodnutí soudu."

Soudci pak byli povinni podle § 258 tr.ř. č. 119/1873 ř.z. „důkazní prostředky pečlivě a svědomitě zkoumati co do jejich věrohodnosti a důkazní moci jak jednotlivě tak v jejich vnitřní souvislosti. O otázce, zda jest nějakou skutečnost pokládati za prokázanou, nerozhodují soudcové podle zákonných důkazních pravidel, nýbrž toliko podle svého volného přesvědčení získaného svědomitým zkoumáním všech důkazních prostředků provedených pro i proti."

V zájmu legality rozsudku se navíc konalo obligatorní řízení podle zákona č. 91/1934 Sb. o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech, resp. podle ustanovení § 113 zák. č. 319/1948 Sb. o zlidovění soudnictví, který nabyl účinnosti dnem 1.2.1949. Tohoto řízení se Dr. Vaš neúčastnil, takže ho nemohl ani v nejmenším ovlivnit.

Žádný z orgánů činných v trestní věci vedené proti Dr. Vašovi, především Městský soud v Praze, neoznačil a neprovedl jediný důkaz o tom, že příslušní soudci Státního soudu porušili ustanovení § 258 tr.ř. č. 119/1873 ř.z. a posloužili Dr. Vašovi jako živý nástroj při zavraždění gen. H. Píky.

Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku i v odůvodnění liší od obžaloby v tom, že v obžalobě se výslovně uvádí, že

Dr. K. Vaš se vraždy na gen. H. Píkovi dopustil jako nepřímý pachatel za pomoci užití živého nástroje ve smyslu § 219 odst. 1 a § 4 písm. b) platného trestního zákona. Živý nástroj se však v obžalobě neidentifikuje (z možných nástrojů se výslovně vylučuje kat). Naproti tomu ve výroku napadeného rozsudku se pouze konstatuje, že Dr. K. Vaš úmyslně usmrtil gen. H. Píku, aniž se uvádí způsob, jakým Dr. K. Vaš tuto vraždu spáchal.

Z formulací použitých v odůvodnění rozsudku je zřejmé, že se soud přiklonil k názoru obžaloby o nepřímém pachatelství a zároveň nevyloučil ani spolupachatelství. Odkazem na příslušné zákonné ustanovení to nevyjádřil.

Soud prvního stupně spojil své právní úvahy a rozhodnutí o vině Dr. Vaše a o uložení trestu jen s úkony, které příslušné orgány, včetně státního soudu, provedly do vynesení rozsudku tímto soudem.

Ve skutečnosti se po vynesení rozsudku Státním soudem v téže věci konalo ještě řízení o opravných prostředcích (o odvolání a o zmateční stížnosti) u Nejvyššího soudu podle § 36 zák. č. 232/1948 Sb., o Státním soudu. Na tomto řízení se obžalovaný nijak nepodílel. Kromě toho se ještě konalo jednak obligatorní řízení podle § 7 už zmíněného zákona č. 91/1934 Sb., o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech, jednak řízení „o žádosti za milost“ podle § 411 tehdejšího trestního řádu. Rovněž tato řízení se konala bez jakékoli účasti Dr. Vaše.

V hlavním líčení bylo dokázáno, že se Dr. Karel Vaš nedopustil vraždy jako přímý pachatel podle § 9 odst. 1 tr.zák. Nebylo dokázáno, že se dopustil vraždy ve spolupachatelství s příslušnými soudci Státního soudu (§ 9 odst. 2 tr.zák.), nebo že by se vraždy dopustil jako organizátor, návodce nebo pomocník podle § 10 tr.zák.

Tvrzení obžaloby o použití „živého nástroje“ a úvahy soudu prvního stupně o tom, že se soudci Státního soudu stali „obětí důkazů předkládaných obž. Karlem Vašem“, nejsou doloženy žádnými důkazy. Soud ostatně neprovedl právní rozbor pojmu „oběť důkazů“, nevysvětlil příčinnou souvislost mezi těmito důkazy a právní a etickou neodpovědností soudců za vynesení rozsudku a neuvedl příslušná ustanovení zákona, podle nichž za soudní výrok o uložení trestu trestně odpovídá návrhováteř důkazů.

O nepřímé pachatelství by podle platného trestního zákona mohlo jít např. tehdy, kdyby Dr. Karel Vaš ke spáchání trestného činu vraždy zneužil osob, které pro duševní poruchu

v době spáchání činu nemohly rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání (§ 12 tr. zákona). Zjevná absurdnost a nedostupnost takových důkazů jednoznačně opodstatňovala rozhodnutí o zproštění viny.

Obhajoba dále vytýká soudu prvního stupně porušení zásady, že nikdo nesmí být trestně stíhán opětovně pro týž skutek.

Odvolatel poukazuje na to, že Nejvyšší soud ve svém rozsudku č.j. 7 Tz 99/99 z 25.8.1999 blíže nevysvětlil své stanovisko, že Dr. Vaš je v současné době stíhán pro jiný skutek. Podle odvolatele není právní názor Nejvyšší soudu pro soud prvního stupně závazný a k této otázce měl zaujmout vlastní stanovisko, protože v oblasti lidských práv je bezprostředně závazné speciální ustanovení čl. 10 Ústavy ČR.

V původní trestním řízení proti Dr. K. Vašovi zněla obžaloba takto:

„ 1) se spolčil s členem vedení protistátního spikleneckého centra Reicinem a jako takový, v úmyslu rozvrátit lidově demokratické zřízení a společenský řád republiky, které jsou zaručeny Ústavou, ... b) vyhrožováním soudcům a jiným protizákonným jednáním rozvracel v době od r. 1949 až do propuštění z armády v r. 1950 řádný chod vojenských soudů, aby zabránil odhalení velezrádné činnosti člena protistátního spikleneckého centra Reicina, přičemž tento čin spáchal ve vysoké funkci důstojníka a za okolností zvláště přitěžujících...“

V tomto jednání byl spatřován trestný čin velezrady.

Při popisu skutku obžaloba nevyhověla požadavkům § 86 písm. c) z. č. 87/1950 Sb. o trestním řízení soudním (obžaloba musí obsahovat označení trestného činu s uvedením všech jeho zákonných znaků, místa, času a jiných okolností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným).

V daném případě však není podstatné, co říkala obžaloba, ale jaké skutky soud při hlavním líčení posuzoval.

V odsuzujícím rozsudku Nejvyššího soudu - vojenského kolegia ze dne 31.7.1953 sp.zn. Tv 4/53 se lze na str. 4 dočíst:

„Když byl odhalen Píka jako agent americké špionážní služby, pověřil Reicin právě obviněného Vaše zpracováváním a vyšetřováním celého případu. Proto dosadil ho k vrchnímu vojenskému prokurátorovi a později jako vyšetřujícího soudce